

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrtna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 35.

V Ljubljani, dne 29. julija 1910.

Leto V.

Naša pot.

Te dni se je bilo bači v čeških deželah — na Češkem, Moravskem in Šlezkem, silno hude delavske vojske. Predilniški čistilci, ki imajo v tkalnicah eno najvažnejših opravil, so zahtevali, naj se jim plača na teden poviša za 5 kron. Predilnice v naši državi bolehajo še vedno vsled turškega bojkota in srbske sovražnosti proti nam. Izgubile so mnogo odjemalcev, ki so jim jih prevzeli Angleži in Nemci. Tvornice, ki so v kartelu — 43 po številu — so bile pravzaprav zadovoljne, da se delo ustavi. Blago jim je ostajalo in štrajk nekoliko tednov bi jim bil všeč. Delavci in delavke po predilnicah so izjavili, da so vzamejni s čistilci. In vsled tega so kartelirane tvornice izključile vseh 12 do 13 tisoč delavcev in delavk iz dela. Sedem tvornic, ki niso v kartelu, je delalo dalje; ti niso hoteli zavoljo par čistilcev ustaviti dela.

Začela so se pogajanja. Obrtni nadzorniki so stopili v zvezo z organizacijami — krščansko-socialno, socialnodemokratsko in narodnosocialno, ter so srečno v kratkem času prišli do miru. Štrajk je trajal največ po en teden; po nekaterih tvornicah samo po en dan. Čistilcem se je zvišala plača po 2 kroni, ponekde nekoliko več na teden. In zdaj zopet buče stroji in se vrte jermena. Štrajk je minul.

Mi se spominjamo tega dogodka zato, ker je tudi za nas silno podučen. Štrajk so namreč hoteli tisti socialni demokratje, ki drže za dunajsko nemško centralo. Med češkimi socialnimi demokrati se je zadnji čas začela velika vojska. Eni hočejo, naj se ostane pri Dunaju, naj se ves denar tjakaj pošilja, in naj dunajski nemški socialnodemokratski komandantje vodijo vsa strokovna društva, drugi so pa temu nasprotni in hočejo za češke dežele lastne strokovne zveze, ki naj bodo popolnoma neodvisne od Du-

naja. Nemškutarija dunajskih prvakov jim smrdi, neumno se jim tudi zdi, da bi svoj denar pošiljali na Dunaj, kjer bi ž njim velika gospoda socialnodemokratske stranke po svoje gospodarila. V to gospodarstvo nima velik del čeških delavcev že nobenega zaupanja več.

Češka samostojna socialnodemokratska organizacija je še zelo mlada; zato je umljivo, da nima za štrajke še mnogo denarja zbranega. To so vedeli dunajski privrženci socialnodemokratske stranke; zato so jih hoteli spraviti s štrajkom v zadrego in, ko bi ne mogli podpirati svojih članov, razbiti in zopet prikleniti na Dunaj.

Obenem so hoteli zadeti češko krščansko-socialno organizacijo, ki se sijajno razvija. Sedmo leto živi; prvo leto je dobila samo krog 1200 članov; danes jih ima že krog 29.000. Vsega premoženja ima zveza krog 255.000 kron. Umljivo je, da se je socialni demokratje boje in da bi jo radi razgnali. Upali so, da bi s štrajkom predilniških delavcev oslabili blagajno. Ko bi se jim bil vsaj deloma posrečil naklep, bi bila krščansko-socialna blagajna morala šteti najmanj 50.000 kron. Ker se je pa štrajk tako hitro končal, je plačala podpor samo nekaj nad 1000 kron.

Delavci, ki so se dali pregovoriti v vzajemni štrajk, niso slutili, kam pes taco moli. Ko so pa spoznali, da se pravzaprav ne gre niti za čistilce, nego samo za dunajsko socialnodemokratsko kaso, so se brž izmodrili in pogajanja so se srečno končala. Dunajski socialistiški privrženci imajo dolge nosove in njihovih pristašev je vedno manj; krščansko-socialni delavci in delavke so pa tem trdnější pri svoji zvezi, ki je pokazala, da tudi v hudem boju brez strahu izvršuje svojo dolžnost. Povedati moramo tudi, da so vsi češki socialnodemokratski državni in deželni poslanci proti dunajski centrali in za samostojno strokovno zvezo.

Ta dogodek nam izpričuje, da smo v črno zadeli z ustanovitvijo svoje Jugoslovanske Strokovne Zveze. Ne tajimo, da bi bilo zelo lepo, ko bi bilo mogoče delavce raznih narodov vse — brez razlike strank — združiti v eni centrali. V Avstriji pa to ne gre. Še socialni demokratje ne morejo tega prenašati, ker vidijo, da nemška samopašnost in oholost tudi pri njih noče pognati pravičnosti. Pri naši krščansko-socialni stranki ne moremo poleg tega prezreti, da je med dunajskimi takozvanimi krščanskimi socialci cela vrsta ljudi, ki nimajo pravega zmisla za delavske potrebe in težnje. Ž njimi ne more iti naš delavec pod en klobuk. Naši slovenski poslanci se velikrat tudi zato ločijo od nemških krščanskih socialcev, ker gredo brez strahu za delavca v boj, nemški krščanski socialci pa capljajo za nemškimi liberalci. Delavci moramo pripravljati čas skupnih delavskih zvez. Zdaj pa — to nam dokazuje tudi zadnji predilniški štrajk — je edina pametna pot, da se združujemo strokovno samostojno v svoji Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Tobačno delavstvo.

Iz ljubljanske tobačne tvornice. Pri nas grade sedaj skladišče. Prav, da se tvornica razširi, ampak nikakor ne gre, ker tobačna uprava pri nas prav nič ne stori zato, da dobimo nove blagotvorne zavode, zavode, ki jih imajo že druge tvornice. Ne moremo si kaj, da pripisujemo krivdo v prvi vrsti domačemu ravnateljstvu, ki naj se bolj zani- ma za to, kar je s socialnega stališča potrebno, kakor pa da pritiska z vso silo na bolniške očete in jih hujska, naj preganjajo tiste delavce in delavke, ki so bolni. Mi stojimo odločno na stališču, da so v prvi vrsti zdravniki tisti, ki naj odločujejo o tem, če je delavec ali delavka bolna, ne pa bolniški

Carska zločinstva.

(Dalje.)

Toda Neron ne čuje; slovesna Agripina beseda ne gane njegovega ušesa, njegovega srca. V tem ko govori njegova mati, si on krati čas s tem, da ogleduje podobščine na mramornatih stenah; potem se smehljaje obrne k njej.

»Mati,« ji reče, »neko prošnjo imam do vas. Vi, ki ste mi bili vsikdar dobri, ki ste mi vselej vse dovolili, mi je ne boste odrekli.«

Začudena ga pogleda Agripina. Je-li to odgovor na njene besede?

»To popoldne bi vas rad obiskal na vašem vrtu. Vem, da boste imeli pri sebi mlado pevko, koje naravni dar me je včeraj očaral; Epiharita jo je poklicala k vam. Upam, da mi ne boste odrekli moje želje. Toda, srečno,« reče brž, ne pričakovaje materinega odgovora, »ondi se bliža Anicet, moj dvornik; prinaša mi novico, da je vse pripravljeno k slovesnosti. Da se zopet vidi- va, moja blaga mati; pojdite in zahvaljujte se bogovom tačas, ko se bo vaš zmagovalni sin peljal z Avgustinovim zlatim vozom.«

Neron hiti stran. Agripini uide iz prs nagel vzklik.

»Nima več jezne besede; v globočini prs skriva svoj srd! Agripina, tebi preti nevarnost in blizu je tvoja ura!«

S hitrimi koraki prehitil sobano.

»In vendar je še en pomoček, da ga spravim pod svojo oblast. Kaj, ako bi ona deklica mogla vplivati nanj? Sicer me je dala prositi, da sme peti samo pred menoj in mojimi gospem. Toda, kaj je pevka, ako velja utrditi Agripini njeno oblast, ako se gre za pogin ali življenje?«

VI.

Nepregledna množica polni širni prostor, glava pri glavi, — živo morje. Med njo je tudi Avel, mladi kupec, zaročenec mile pevke Aricije. A njegove oči ne begajo, kakor oči valovite množice, po krajih, ozaljšanih s cvetkami in preprogami. Skrbno iščejo nekoga izmed množice. Ni ga prignala radovednost, da bi bil priča cesarjevega proslavljanja na Martovem polju, temveč išče svojega mladega prijatelja, da bi ga odvrnil z močjo zgovornosti, ki jo ima zvest prijatelj, od maščevanja.

Zavoljo mladeniča se je podal že ob rani uri od doma; še časa si ni pustil, da bi pozdravil Aricijo ali Aleksandra, kakor je bila sicer vendar vsakdanja njegova navada, ampak hitel je v Lokustino krčmo, poizvedet, kdaj je šel Spor iz krčme pretečeni večer. Nadejal se je, da se je posrečilo sivolasemu Aleksandru, da je s svojo krotko besedo pregnal temne misli sirote in da je šel Spor s častitim možem v njegovo stanovanje. A, kako ostrmi, ko izvé, da je Spor

prenočil v krčmi in šele pred kratkim šel od ondi. Njegova muka prihaja tem večja pri nagajivem govorjenju vsakdanjega gosta Navtila. Stari pijanec izkuša odplaviti nasledke sinočne pijanosti z jutranjo pijačico, in ga draži s tem, kako se je neki tujec dolgo in zaupljivo pogovarjal z Aricijo, da je slednjič pevka s hvaležnim zardanjem nataknila na svoj prst prstan kot tujčevo darilo.

Katera ljubezen ni sumna? Kakor trdno je tudi Avel zidal na zvestobo Aricije, je šaljiva beseda vendar pustila željo v njegovem srcu; sklene, da bo zahteval račun od svoje zaročenke. Najprej pa mu je najvažnejša skrb za Spora; gre torej iz krčme in vnovič prehitil ceste in trge ter se ogleduje na vse strani, nadejaje se, da mu bo dobroten slučaj prinesel mladeniča. Tako je zabredel v človeško reko na Martovem polju.

Brez kakega namena se ozre na kip jahajočega Julija Cezarja. Ob kipov rob naslonjena je vitka postava; ondi zagleda Avel blede, a milo lepo obličje. On pozna obraz in postavo. Z vsemi močmi se trudi priti tja, toda zastoj; kakor oklepa lupina školjke biser, ki si želi na luč, tako oklepa njega živi pas. A Spor nima očesa za svojo okolico; tako čudnega, tako besnega, tako težkega se čuti v glavi.

(Dalje prih.)

očetje. Dobro znamo, da so naši zdravniki vestni in da jih dobimo tudi, ko obiskujejo doma tako obolele ljudi, ki prihajajo sami k ordinaciji. Nismo tako zagamani, da ne znamo, kdo hujska bolniške očete na bolnike, zato mi bolniškim očetom ne zamerimo, ker so reveži liki lovski psi hujskani na tiste, ki se nahajajo v bolniškem stanju. Od okoščenele Birokracije seveda ne moremo pričakovati, da bi bil dovteten za socialne potrebe tobačnega delavstva. Kaj je s tisto škandalozno, zdravju naravnost škodljivo ordinačno sobo in s tisto čakalnico, kjer je delavstvo izpostavljeno prepihu. Prejšnje ravnateljstvo je zatrjalo, da kmalu dobimo novo ordinačno poslopje. Sedanje ravnateljstvo pa vidi svojo zadačo v tem, da hujska bolniške očete na bolnike. Zakaj domače ravnateljstvo prav nič ne stori, da bi dobilo delavstvo popolno kosilo. Zato, ker je komodno, ker nima prav nobenega socialnega čuta in ne zna, da živimo zdaj že v 20. in ne več v drugi polovici tistega stoletja, ko je izpolnjeval Birokracij svojo socialno dolžnost tako, da je pretepal in zlorabljal delavke. Zakaj se ravnateljstvo prav nič ne gane, da se razširi kopališče in da dobimo tudi tvorniško parno kopel? Zakaj domače ravnateljstvo prav nič ne skrbi, da dobimo zavetišče za dojenčke? Ali so ravnateljske dolžnosti edinole, da se hujskajo bolniški očete na obolele delavke in da se rešujejo akti? Mi sodimo, da ne. Najodločnejše zahtevamo, naj stori domače ravnateljstvo svojo socialno dolžnost. Hočete li res, da enkrat počí prenapeta struna, kakor je počila pred leti? Našega potrpljenja zna biti tudi že enkrat konec.

»Podporno društvo« priredi koncem meseca avgusta romanje na Trsat. Ob tej priliki vozi na Reko poseben vlak. Dan se še naznani.

Tajnik »Avstrijske kršč. tobačne delav. zveze«, Ullreich, obišče 16. avgusta Ljubljano.

Okno v svet.

Socialno zavarovanje. Znano bo našim bravcem iz drugih listov, da tudi zdaj, ko je vlada zaključila državnozbornsko zasedanje iz strahu pred Slovani, zboruje socialno zavarovalni odsek, ki je trajen ali permanenten. V tem odseku sta naša posl. dr. Krek in naš urednik. Stvar sicer napreduje, ampak ne tako, kakor bi lahko. Radi priznamo, da se mora tako važna postava natančno proučiti in predelati, toda nekoliko preširoko le govore socialni demokratje, ki s svojimi dolgimi govori najbolj zavlačujejo stvar. Tako se nam zdi, kakor da so podkupili soc. demokrate tisti bogataši, ki se boje socialnega zavarovanja, ker jih bo nekaj koštalo. Ta teden se rešuje v odseku bolniško zavarovanje. Kdaj da reši odsek vso predlogo, je težavno prerokovati. Rešiti se bo moralo še nezgodno in invalidno zavarovanje, kar bo trajalo še celo večnost, predno izdelata delo odsek in pododsek. Potem pride še vsa stvar v poslaniško zbornico, zadnje besedo ima pa gosposka zbornica. Prav bi bilo, da bi delavstvo po svojih shodih pritisnilo na to, da bi soc. demokratje omejili svojo govorniško povodenj.

S slovenskega časnikarskega polja. Slovenci postajamo moderni. V Ljubljani je namreč pričel izhajati »Slovenski Narod« dvakrat na dan, poleg tega pa izhaja že več časa v Ljubljani nek list vsako jutro. Splošno se trdi, da izhaja »Narod« zato dvakrat dnevno, da ubije tisti jutranji ljubljanski list, ki je sicer liberalen skozi in skozi, a vseč ni takozvanim voditeljem slovenske liberalne gospode, ker udari včasih tudi po njih. S splošnega stališča »Vseslovenske Ljudske Stranke« je pravzaprav čisto vseeno, kaj in kako da pišejo in koliko listov imajo liberalci, ampak nekaj drugega je, kar danes suho pribijemo. Oba lista, ki izhajata zdaj zjutraj v Ljubljani, sta zašla na pota, ki jih moramo ne samo glede na naše svetovno krščansko naziranje najostreje obsojati, ampak ki jih moramo najodločnejše grajati, ker sta obadva zašla na pota, ki kažejo vso gnjilobo, v katero je zašla naša slovenska svobodomiselnost. Vzemi v roke eno ali drugo ljubljansko svobodomiselno jutranje glasilo, opaziš stvari, ki se ti morajo gnjusiti. To ti je vse pisano in vmerno tako, da se dela nekako dosledno na kršitev šeste božje zapovedi. Grdi greh se ti predstavlja v celi svoji gnjusobi. Oba ljubljanska jutranja lista sta naravnost taka,

da bi se zgražal pujssek, če bi ju znal čitati in če bi ju razumel. Ne zapisali bi tega, če bi se tako pisalo morebiti le včasih, ampak svinjarije se ponavljajo vsak dan. Najboljši slovenski štilist, Ivan Cankar, ni kdosi gavedi kako izbirčen v izrazih, ampak te dni je prav ostro obsodil pujskarsko pisavo takih romanov, s kakršnimi svobodomiselno ljubljansko jutranje časopisje zdaj kviri naravnost slovenskega ljudstva. Slovenci se moramo sramovati, ker je padlo ljubljansko svobodomiselno jutranje časopisje tako nizko, kakor ni padlo nikjer svobodomiselno časopisje drugih narodov. Svetovni svobodomiselni tok se vedno bolj bori pod vtisom krščanstva proti svinjariji in proti nernavnosti. To se tudi svobodomiselnemu časopisju drugod precej pozna, ker o grehu, ki naj se ne imenuje med nami, ne pišejo s tistim svinjskim prostaštvom, ki zija zdaj iz podčrtnih predalov umazanih ljubljanskih slovenskih jutranjih listov. Te svinjarije hlastno požira osobito mladina tistih starišev, ki so toliko trapasti, da puste otrokom čitati take svinjske liste in take svinjske zgodbe. Nasproti takim svinjarjam je potreben najodločnejši odpor. Na naši strani se mora z vsemi silami in vztrajno delovati na to, da se razširi naše slovensko krščansko časopisje. Ali se v tem oziru izpolnjuje od naše strani v popolnem obsegu dolžnost? Graško krščansko dnevno časopisje izhaja n. pr. v 30 in 70 tisoč izvodih dnevno. In »Slovenec«? In »Domoljub«? In »Bogoljub«? In »Naša Moč«? In drugo naše slovensko krščansko časopisje? Ali ima toliko naročnikov, kolikor bi jih moralo imeti? »Slovenec« n. pr. ima večje okrožje, kakor nemško-graško, a se njegov nalog z nalogo graških krščanskih listov ne da niti primerjati. Zakaj ne? Zato, ker se pri nas misli, da mora list sam kot tak prodirati. Preveč nerganja na eni strani, prav nič vztrajne agitacije za razširjenje slovenskega krščanskega časopisja. Kdo navdušuje ljudstvo za razširjenje »Slovenca« n. pr. po shodih? Ali za »Domoljuba«? Ali za »Bogoljuba«? Ali za »Našo Moč«! Redki so ljudski govorniki, ki to store. Na prstih ene roke jih lahko naštejemo. Zato pa tudi naše slovensko krščansko časopisje ni tako obširno, kakor bi glede na razvoj naše stranke moralo biti. Visoki nalogi nekaterih listov nam prav nič ne imponirajo, ker znamo, da ko bi se delalo vztrajno na razširjanje našega časopisja, bi se tisti takozvani visoki nalogi podesetili, kar bi bilo deloma primerno razvoju naše stranke. Ne držati križem rok in nergati, marveč agitirati, da se slovensko krščansko časopisje razširi tako, kakor bi moralo biti razširjeno.

Kako obsoja Ivan Cankar pujskarsko pisarijo. Znani zelo svobodomiselni pisatelj Ivan Cankar piše: »Pred nekaterimi leti je neki dumajski žid lovil študente, da bi mu prevajali v slovenščino tisti nesramni šund, zoper katerega so prav takrat začeli pošteni časopisi brezobziren boj. Veliko se je trudil, preden je dobil siromaka, ki se je polakomnil umazanih židovskih krajcarjev. Naših študentov je bilo sram takega dela, kajti kakor so bili lačni in žejni, so v tistih časih še vedeli, da je tiskan papir vsaj v daljni zvezi z narodovo kulturo ter da bi oskrnil to kulturo, kdor bi vedoma in zaradi gole kupčije ponujal ljudem onesnažen papir, roman imenovan. Nazadnje je vendarle stopila grofica beračica z blatnimi čizmi v hišo slovenske književnosti in dobili smo, česar prej nismo imeli: čist, pristen, razgaljen šund. To je že naravnost simbolična smola, da celo v nečednih stvareh zehaje lazimo za drugimi narodi in da smo sprejeli grofico beračico šele tedaj pod streho, ko so jo drugod obrcali. Nerodno je le bilo, da nas je bil obdaruil s takim blagom nemški žid, da nismo imeli svojega domačega, samonikega šunda. Letos smo ga dobili, zdaj ne pogrešamo ničesar več. »Žena« je zadela vrzel v naši literaturi, kakor zamaša pest blata luknjo v zidu. Kaj več, mislim, da o tej stvari ni treba govoriti. (»Ljublj. Zv.« 1910, št. 7, str. 441.) Cankar piše to z ozirom na neki umazani roman, ki ga je izdal neki novopečeni slovenski ljubljanski jutranjik. »Narodove« jutranje svinjarije še bolj smrdi, kakor pričetnika novodobne slovenske pujskarske književnosti. Francoska tiskovna oblast takih svinjarij ne trpi, kakršne razširjata slovenska ljubljanska jutranja svobodomiselna lista in konfiskuje stvari, ki daleč ne dosežejo pujskarij, s katerimi osrečujeta svoje bravstvo oba slovenska ljubljanska jutranjika.

Otrok. Nasveti v dosego pametne domače vzgoje ob preprostih razmerah. Po nemškem izvirniku priredil Magister. 1910. Založil A. Slatnar v Kamniku. (En izvod 20 h, 10 izvodov 1 K 80 h, 100 izvodov 16 K.) Pod tem naslovom je izšla mala knjižica, ki vsebuje dobre krščanske nauke za vzgojo otrok in jo priporočamo, ker je popolnoma v duhu katoliških načel.

Med brati in sestrami.

Idrija. Na nekem soc. demokratskem shodu se oglasi k besedi tudi naš pristaš in omenja, da naj bi dobili tudi oni procente, ki so na forovtu. Radi te delavske zahteve, ga pa rdečkarji psujejo s hinavcem in pošiljajo k Oswaldu. Ali je to bratovsko? Tako so soc. demokratski mameluki postopali. — Doživel sem slučaj neke matere, ki ga ne smem in ne morem zamolčati. Ta »čedna« ženska, ki je zagrozila svojemu sinu, da ga oklofuta, če se bo odkril, ko zvoni »Ave Maria«. Kaj bodo z otroci, če bodo že matere take?! Tukaj se vidi, da so tudi ženske potrebne organizacije in izobrazbe, da potem kot matere tudi svoje otroke res izobrazijo, pa ne tako, kot ta Tončkova učenka. — Shod dne 6. t. m. se je posebno odlikoval po medklicih. Naj jih navedem nekaj. Eden je zahteval kloštrski dnar, da bi olajšal draginjo. Ej bratec, menda misliš na ta način dobiti denar kot francoski brezverci, ki so cerkveno premoženje sami pograbili, delavcu pa dali od tega knof. Pa ne bo nič. Po vaši zaslugi ne bodo mogle hoditi knapovska dekleta v osmi razred v Idriji. Knapi, ki bi radi svoja dekleta izobrazili, naj se zahvalijo rdečkarjem, da jih bo to več stalo, kot če bi bila osemrazredna šola v Idriji. Neki Boltagelj je zaklical, da je rekel dekan Arko, da je za knapa polenta dobra. Sicer gospod dekan tega ni nikdar rekel, ampak če bi šlo po soc. demokratskem, bi delavci še polente dostikrat ne imeli. Saj ste s procenti dovolj goljufali in strankarsko postopali. Zatorej pred seboj pometajte Boltagelj in drugi!

Ljubljana. V ljubljanski predilnici je neki uradnik, znan pod imenom Franc Debevc, doma menda iz Trmovega, ki mu ni nič kaj po volji, da delavstvo prosi to, kar zasluži, namreč za zboljšano plačo. Obenem si prilašča pravico napadati podpisane in s tem zmerja delavke, da vse to delam jaz (menda hoče s tem reči, da sem jaz glavni hujskač in da delavstvo podpisujem, da naj zahteva boljšo plačo), da se je sporočila prošnja v roke gospoda ravnatelja na slavno direkcijo za zboljšano plačo. Res je, da sem jaz delavstvu že pred več časom, ko sem bil še v tovarni, prigovarjal, da prosimo za boljšo plačo, ki je pa tudi v resnici potrebna. Je pa tudi res, da sem sedaj vedel, da se prošnja dela in da delavstvo prosi za to, kar mu gre. Nikdar pa ni bil moj namen, da bi delavstvo kaj izsililo ali s silo nastopilo, kar tudi še ni bilo, le izjema par majhnih slučajev, ki so imeli le neznaten uspeh. Jaz Vam javno povem, da Vi nimate prav nič z delavstvom opraviti več kot je Vaša dolžnost, da plačate zaslužene kronce, kolikor posamezni zasluži. Popolnoma si pa zavežite jezik nasproti meni, ako hočete, da ne zveste to, kar bi Vas najbolj bolelo, namreč opravljanje gospoda ravnatelja. Sedaj pa par vprašanj. Ali je to olika od Vas, da hodite v stranišče poslušati, kaj govorijo delavke zunaj? Ali so besede, kakor n. pr. »prokleti bik« itd. od človeka, ki hoče veljati za izobraženca, dostojne? Ali si upate nastopiti s tako surovostjo nasproti delavstvu, ako prosi za to, kar mu gre? Ali niste sami Vi že leta 1909 (20. julija) rekli nekemu delavcu, zakaj da se delavstvo nič ne pobriga za boljšo plačo? Ali s tem samo iščete prilike, da dobite delavstvo, da ga potem psujete? Navedem še en slučaj Vaših zaslug za delavstvo! Bilo je 2. junija 1909, ko ste podpisanega klicali v pisarno, da sem dobil preveč plače (torej čezurno delo); rekli ste dobesedno, da naj si zapomnim, da tega ne bo več, poveste mi zato, da ne bo kaj neumnega govorjenja, in da ste že govorili o tem z gospodom direktorjem. Sedaj si pa sprašajte vest, morebiti Vam kaj očita! Dolžnost moja pa je, da dajem delavstvu nasvete (kolikor sicer vem), in to sem storil, in bom brez strahu pred Vami, dokler bode delavstvo organizirano, in to upam, da bo vedno bolj. Nikdar pa ne priporočam delavstvu s kako brutalno silo nastopiti, ako bi bilo tudi včasih do-

bro. Toliko za enkrat v pojasnilo, teži me še veliko, a za sedaj molčim. Ako me bode izživljali, me bode izživljali. — V Ljubljani, dne 29. malega srpana 1910. — Vinko Zabukovec.

Sava. Direktor od stare Save, Ferveger, se ni le zameril vsem delavcem, tudi kmetje ne marajo zanj. Pred par dnevi je bil v Zapisu ter ondotne kmete nagovarjal, da bi svet prodali za rezervoar, ker namerava tovarna delati električno centralo. Ker ga kmetje že poznajo, mu odgovore: »Z vami se mi ne zgovarjamo, ker vi na Savi delavce preveč preganjate; pravzaprav jim kruh požirate in jih od dela podite. Če misli tovarna kaj kupiti, naj pošlje gospoda ravnatelja, a ne vas.« Dobro bi bilo, da bi ga tudi druge tako pošteno zavrnilo, ker to človeče za vsako malenkost delavcu napove obračun, ako tudi je že vse moči pustil v tovarni. Bilo je že dosti takih tičkov, ki so se vjeli, zato mu svetujemo, naj vsaj toliko usmiljeno ravna z delavstvom, da ga ne bodo še poštene kmetje zaradi tega črtili.

Jesenice. Po sokolski maškaradi je trgovec Trevn hudorojil nad ženskami, ker so preveč šampanjca znosile na veselico, on je pa preveč daroval. Žal mu je bilo tako, da bi bil skoro ob pamet. Mož naj se nikar ne jezi, saj ima najvišje cene pri blagu, ter bode v kratkem dobil, če še ni, kar je po neumnosti preveč ven zmetal. Ker mož tako ljubi župarje in jih podpira, naj le kupujejo pri njemu. Mi pa ne bodemo tako drago plačevali, ampak agitirali, naj se vsak drži gesla: Svoji k svojim, sokoli pa k Trevenu!

Javornik. Člane skupine Jugoslovanske strokovne zveze sprejema Mat. Maček na Javorniku. Tedenske prispevke pa Jožef Šoberl na Koroški Beli tisto nedeljo po plači dopoldne od 9. do 10. in od 11. do 12. ure. Ne obotavljajte se pristopiti k skupini!

Prometna zveza.

Člani »Prometne zveze« se uljudno opozarjajo na društveni mesečni sestanek, ki bode v soboto dne 6. avgusta zvečer ob pol osmi uri zvečer v gostilniških prostorih ge. A. Češnovar, Kolodvorska ulica 33. Tovariši agitirajte za obilno udeležbo! Pripeljite pa seboj tudi svoje somišljenike in tovariše. K obilni udeležbi vabi odbor. Tovariši, pridite gotovo in v oblinem številu k sestanku, da se razgovorimo radi izvenrednega občnega zbora, ki bode dne 14. avgusta ob pol deseti uri dopoldne.

Socialnim demokratom v Baški dolini hudo prede. Odkar se je plačilnica »Prometne zveze« Podbrdom in Podmeleam ustanovila, so pričeli na vse mogoče načine zabavljati čez »Prometno zvezo« in njene člane, kateri nočejo več trobiti v rdeči rog in vsaki mesec 1 K 20 h v socialnodemokratično judovsko nikdar ne sito blagajno plačevati. Eden je govoril, da »Prometna zveza« zato ni za nič, ker ona dela za vojsko, socialnodemokratična je pa zoper vojsko. Tega rdečkarja vprašamo, kaj bi on naredil, ako bi njega sovražnik napadel, ali bi se mu kar doli vlegel? Mislimo, da ne! Gotovo bi se mu branil, kakor vsaki drugi. No, rdečim sodrugom ne zamerimo, ker komandirani od židov morajo tako plesati, kakor jim isti piskajo po »Rdečem Praporju« in »Železničarju«. Lepa družba, kaj? Krivonos njih hlapci rdeči bratci so povsod enaki. Pa svobodni hočejo postati! Pa kaka bi bila njih svoboda? To so pa že v Barceloni na Španskem pokazali, da še celo nedolžnim otročičkom niso prizanesli, vse so pomorili, kar so dobili. Nimajo zaman za svojo rdečo krvavo zastavo. Tekla je tudi po njih krivdi kri. Dovolite, da vas primemo za ušesa, ker ne slišijo prav. Postati hočete svobodni! To je, odtrgati se hočete od duhovnikov, od cerkve, od Boga. Ali boste potem res svobodni? Vero v Boga lahko izgubite in njegove služabnike tudi lahko zapustite. Kaj potem? Kdo bo radi tega na škodi? Ali Bog? Ali cerkev? Nikoli! Ampak vi sami boste škodo trpeli. Torej proč s hčerko, božjo resnico, in seveda tudi z njeno sestrico pravico in na dan z lažjo in krivico, potem se bo lahko šušmarilo po mili volji, potem se bo lahko farbalo, varalo in sleparilo po mili volji, kolikor bo komu drago. Sedaj pa tudi vemo, zakaj je dr. Tuma na nekem svojem predavanju aprila meseca v Tržiču, kakor je poročal »Rdeči Prapor«, govoril, da si socialna demokracija in krščanstvo bistveno nasprotujeta, in sicer zato, ker kr-

ščanstvo uči vero v Boga, socializem pa vero v prirodu, krščanstvo vero v posmrtno življenje, socializem pa vero v življenje izključno le na zemlji. Slučajno smo tudi izvedeli, da sta doli pod Hudojužno dva taka spomladanska rdeča dvojčka, kadar pride ta skupaj, ne moreta narazen, posebno ponoči ne. Tako sta tudi po njih stari navadi minuli teden skupaj prišla. Eden je čital »Novi čas«, ki je poročal, da so socialni demokratje v letu 1909 v 65 slučajih 135 tisoč kron 60 vinarjev poneverili. To pa še »Novi čas« ni poročal, da so za to tudi osem in pol leta ter dva meseca zapora dobili. Drugega je pa to tako razkačilo, da je na mesto lune solnce videl in na vso moč zakričal, da to ni resnično. Če so pa poneverili, so se pa od njih (krščanskih socialcev) naučili. Tega mokrača vprašamo: Ali se še kaj spominjaš, da je bila tvoja ranjka žena v Ljubljani v bolnišnici in ko ni mogla tam ozdraviti, je domu prišla. Ali ni tudi neka usmiljenka, katere sociji tako sovražijo, kakor tat briča, z njo prišla in ta je njegov ženi dolgo časa doma stregla? Koliko mu je ta usmiljenka poneverila, ko je bila večinoma sama pri njegovi ženi doma? Mi mislimo, da nič! In koliko je bilo potreba ti usmiljenki dati? Nič! Kaj je pa od socialistov dobil, ki že tako dolgo v njih kase nosi? Tudi nič! Samo brezverske časnike. Sedaj ima pa ta rdečkar tako dolgi jezik, da govori, da katoliški časniki lažejo, samo socialnodemokratični resnico poročajo. V bližini, tam ko ta dva mokrača ponoči skupaj prihajata, je tudi neki kmet, ki se je že pritoževal, da tako kričita in zabavljata, da on še ponoči spati ne more. Pa kaj hočemo, njih govorenje je pač tako, kakršno je korito, z katerega zajemata svojo izobrazbo. Tudi govori, da so v Baški dolini taki ljudje, kakor Turki, zato ker jih nobeden ne pride nič obiskati. Ali ne vesta, da se je socijev še na cesti najboljše tri korake na stran ogniti.

Poselsko zavarovanje.

Pri vsem razmotrivanju poselskega vprašanja, tudi na zabavne in vesele ure ne smemo pozabiti. § 162. postave določuje, da ima gospodar skrbeti za razvedrilo poslov, pa do danes tega še nismo okusili. Bolj fina, mestna gospoda, navadno svojim poslom poskrbi za razvedrilo na ta način, da jih vsako poletje, kedar gre sama na počitnice, od treh do štirih mesecev postavi na cesto, da žive samo od dobrega zraka, katera je pa bolj milosrdna, jim da op kronci na dan, s katero si v želodcu pajkovo prejo preganja. Pred nekaj leti še ni bilo tega. Zdaj je pa taka moda, da postajajo mestni posli, sezonski delavci.

Ali res ni nobene pomoči zoper to moderno prikazen?

Ako mora posel tričert leta delati skoro navadno — posebno v Trstu — od 17 do 18 ur na dan, to je 6 do 7 ur več na dan, kakor najzadnji obrtni delavec in če se še pomisli, da so to le ženske, ki so slabejši spol in ki potrebujejo več počitka kakor možki. Če poselzačenja svoje delo ob 6. ali 7. uri zjutraj in končuje ob 11. ali 12. uri zvečer, naredi v teku tričert leta nad 1900 nadur, ako vzamemo, 11 ur na dan, ker to je največji delavnik obtnega zakona. Vse te nadure mora storiti ubogi posel kar za dobro voljo in gospodar noče o teh nadurah in o času počitnic nič vedeti. Ako bi se teh 1900 nadur razdelilo na čas počitnic, zopet po 11 ur na dan, ki bi imele biti istotako plačane, kakor drugi delavni čas, gotovo bi ne bilo toliko deklet ravno v poletju brez službe. Res, da, dan ima 24 ur in gospodar jih zase porabi kolikor hoče, četudi iste v najboljšem spanju, ne zmeneč se, da tudi posel potrebuje počitka. Koliko gospode je, ki prihaja pozno v noč iz gledališč in koncertov, ki potem poležavajo po cele dopoldneve. Posel mora čakati, da pridejo domov, da se spravijo k počitku, a zato mora biti on vseeno že zgodaj zjutraj na delu.

Zdravniki in gospoda vedno povdarjajo, da je svež zrak prvo in najboljše zdravilo za vsako človeško telo, a poslu ga vendar ne privoščijo. Kakšne so poselske spalnice, o tem je bilo že večkrat omenjeno, namreč da so okna istih največkrat obrnjena na smrdljiva dvorišča, ali pa sploh brez oken in vlažna. Pri delu so vedno le med židovjem. Kuharica bi si še privoščila malo zraka kadar gre na trg, da bi gospa že vnaprej ne zabičavala: »Hitro pojdi in glej da kmalu prideš«. Sobarica pa ne vdihuje sve-

žega zraka drugače, kakor, kadar cunjo od prahu skozi okno strese in še takrat se mora hitro umakniti, da jo kdo od straže ne vidi, če ne bi jo za to delo še v luknjo vtaknili. Kjer je v navadi, da sta dve služkinji v eni hiši, ima vsaka le na štirinajst dni nekaj prostih ur in če še takrat dežuje, mora še takrat v zidovju ostati.

Ali mora mestni posel res tako usuznjen biti, da ne sme nikdar dobrega zraka uživati?

Naša mila Avstrija ima med svojimi podaniki toliko tisoč poslov, za katere tako mačehovsko skrbi in niti skozi golobnjakovo okno ne pogleda nanje. Pogleda morda; a ker so vsi tihi in mirni si misli, pustimo jih, saj so s tem zadovoljni. A od zdaj znanprej ne sme biti več tako.

Vstani! najbolj zaničevan, najbolj tep-tani stan, stan poselski in pokaži, da se tudi ti zavedaš, da tudi ti čutiš, da si tudi ti želiš boljše bodočnosti! Nikar ne reci: Saj nam bodo poslanci brez naš pomagal. Oni niso vsegamogočni, kot Bog, ki pravi v svetem pismu: »Pomagaj si sam in pomorem ti jaz«. Pomagajmo si sami in pomagal nam bode Bog in naši p. n. poslanci! Bog jih živi!

Kaj pomaga dobra kuha,
Če si bolnega trebuha!
Na želodcu ni bolan
Ta, ki vživa

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2.40.

Kabinetna kakovost " " 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

A. ŽIBERT
LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA
PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

Veliko presenečenje, nikdar v življenju več ta prilika!

600 kosov samo K 4.20.

Ena krasna pozlač. prec. anker-ura z verižico, gré natanko, se garantira 3 leta, 1 moderna židana kravata za gospode, 3 kosí najfin. robcev, 1 nežni prstan za gospode z im. prav kamna, 1 nežna eleg. garnitura damskega kinča, obstoji iz 1 krasnega koljerja iz orient. biserov, mod. ženski kinč s patent-zatvorom, 2 eleg. brazleti za dame, 1 par uhanov s patent-haknom, 1 krasno žepno zrcalo za toaletto, 1 usn. denarnica, 1 par menšnih knofov, 3 gradni double zlati s patent-zatvorom, 1 veleeleg. album za razglednice, najlepši razgledi sveta, 3 smešni predmeti, veliki smeh za mlade in stare, praktični seznamek ljubavnih pism za gospode in dame, 20 predmetov za korespondenco in še čez 500 v hiši potrebnih predmetov. Vse skupaj z uro, ki je sama ta denar vredna, stane le K 4.20. Pošlje po povzetju ali naprej plačilu dunajska centralna razpošiljalna hiša P. Lusl, Krakov, št. 392. NB: Ako se dva zavoja naročita, priloži se prima angleško britev. Kar ne ugaja, denar nazaj.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledamedino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, sfranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvaninega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovnilne se poslužili tvrdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tvrdke so: Pri Škofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te prepričali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane tvrdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci pošiljne prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d. Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domaši manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

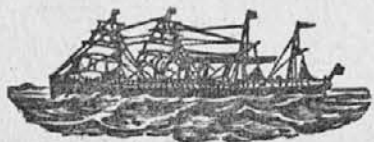
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva. Cene najnižje.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KAETSKE POSOJILNICE« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 skatljic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 skatljic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 skatljic 2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.
Obliz za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala skatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, skatljica 50 vin.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju
nog, skatljica 50 vin., 6 skatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepljivo in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 skatljic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju stekl. 1 K.
Zelezna vino, steklenica 2 kroni 60 vin., in 4 krono 80 vin.
Zelezna kroglice, proti bledici (Bleichsucht) mala skatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovečkov za izseljence, srebrnih ur in veržice in vseh galanterijskih predmetov priporočam

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavnica kron 420.537-92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 41|2|0 brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 41|2|0 od vsakih 100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest. podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.« Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4%, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik, podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani
Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

